

Handläggare: Pia Modin
Telefon: 08-508 25 618

Till
Socialnämnden

Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter (SOU 2010:70)

Remiss av slutbetänkande från delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige lämnar i slutbetänkandet förslag med avseende på rättsligt skydd för de mänskliga rättigheterna, inrättandet av en nationell institution för de mänskliga rättigheterna, styrning och tillsyn, utbildning och kompetensutveckling, forskning och kunskapsutveckling samt det civila samhällets och näringslivets roll. Syftet är att dessa förslag tillsammans ska bilda en

ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter, där varje del förutsätter och stärker utvecklingen inom de övriga delarna. Syftet är också att förslagen ska bidra till att tydliggöra de mänskliga rättigheternas roll som en gemensam internationell och nationell värdegrund för samhället.

Förvaltningen delar delegationens uppfattning om att människorättsperspektivet ska lyftas fram i den offentliga verksamheten, att medvetenheten om den offentliga sektorns skyldigheter ska stärkas och att det ansvar som förtroendevalda och tjänstemän har för att respektera de mänskliga rättigheterna ska förtydligas.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat remiss av betänkandet Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter, SOU 2010:70, för yttrande. Ärendet har även remitterats till utbildningsnämnden och stadsledningskontoret.

Ärendet

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige lämnar i slutbetänkandet en redovisning av hur den genomfört de uppgifter av främjande natur som ingått i delegationens uppdrag samt lämnar förslag på insatser inom olika områden för att stärka de mänskliga rättigheterna. Syftet är att dessa förslag tillsammans ska bilda en ny struktur för skydd av de mänskliga rättigheterna, där varje del förutsätter och stärker utvecklingen inom de övriga delarna. Syftet är också att förslagen ska bidra till att tydliggöra de mänskliga rättigheternas roll som en gemensam internationell och nationell värdegrund för samhället.

I betänkandet framhålls att kommuner och landsting har en central roll för att de mänskliga rättigheterna ska förverkligas för den enskilde. De mänskliga rättigheterna, såsom de kommer till uttryck i internationella överenskommelser, är

- bindande åtaganden för hela den offentliga sektorn
- utgör den enskildes värn mot överträdelser och övergrepp från det allmännas sida
- utgör en värdegrund för samhället i stort.

Delegationen föreslår insatser inom flera områden, bland annat följande.

- Att en utredning ska ges i uppdrag att utreda lämpligheten av en inkorporering av fler konventioner om mänskliga rättigheter i svensk rätt, t.ex. FN:s konvention om barnets rättigheter.

- Att bestämmelser som uttryckligen hänvisar till de överenskommelser om mänskliga rättigheter som Sverige har åtagit sig att följa ska föras in, i ett förtydligande syfte, i flera befintliga författningar.
- Att bestämmelser som hänvisar till de mänskliga rättigheterna ska föras in i förvaltningslagen och myndighetsförordningen för att förtydliga människorättsperspektivet i styrningen och tillsynen av offentlig verksamhet.
- Att kommunernas och landstingens ansvar för att respektera de mänskliga rättigheterna förtydligas i kommunallagen.
- Att ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras ska föras in i instruktionerna eller motsvarande för ett urval myndigheter, i första hand de som ansvarar för verksamheter inom de områden som omfattas av förslagen om förtydliganden i lag.
- Att en nationell institution – Kommissionen för mänskliga rättigheter – ska inrättas som en ny myndighet under riksdagen med utgångspunkt i Parisprinciperna. Kommissionen bör ha en oberoende ställning, såsom rekommenderas i principerna, och ett brett mandat att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige.
Kommissionen bör dock inte kunna pröva klagomål om kränkningar av de mänskliga rättigheterna i individuella fall.
- Att regeringen ger Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) i uppdrag att utarbeta en strategi för hur statsanställda långsiktigt och systematiskt ska ges utbildning om de mänskliga rättigheterna.
- Regeringen bör bjuda in Sveriges Kommuner och Landsting till en aktiv dialog om hur det kan säkerställas att anställda och förtroendevalda kommuner och landsting systematiskt och långsiktigt erbjuder kompetensutveckling om de mänskliga rättigheterna.
- Att ett långsiktigt forskningsprogram om mänskliga rättigheter inrättas i Sverige.
- Att det civila samhället och näringslivet har viktiga funktioner att fylla för skyddet och främjandet av de mänskliga rättigheterna. Respekten för de mänskliga rättigheterna, och kunskapen och medvetenheten om dem, är beroende av ett starkt och varierat civilsamhälle där olika organisationer, grupper och intressen kan komma till tals.

Betänkandets sammanfattning bifogas. Betänkandet i sin helhet återfinns på:

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/40/40/1661c6c4.pdf>

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/40/40/13947910.pdf> Bilaga 7-9

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/40/40/dc6a1870.pdf> Bilaga 10-13

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Delegationen för mänskliga rättigheter föreslår ändringar i ett flertal lagar som rör människor i utsatta situationer. I kommunallagen införs en ny paragraf, kap. 2 a§:

”Kommuner och landsting ska bedriva sin verksamhet med respekt för den enskildes mänskliga rättigheter enligt de internationella överenskommelser som Sverige har åtagit sig att följa.”

Förvaltningen granskar betänkandet i första hand utifrån socialtjänstens perspektiv och noterar att en likalydande text som ovan har införts i lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt socialtjänstlagen (SoL).

Förvaltningen föreslår att bestämmelser som tydliggör ansvaret för att respektera den enskildes mänskliga rättigheter enligt de internationella överenskommelser som Sverige har åtagit sig att följa ska införas även i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Sverige har ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och detta bör synliggöras i LSS. Delegationen har uppmärksammat personer med funktionsnedsättning, men endast i relation till socialtjänstlagen.

Huvudförslaget för delegationen är att en nationell institution – Kommissionen för mänskliga rättigheter – ska inrättas som en ny myndighet under riksdagen. Kommissionen bör ha en oberoende ställning och ett brett mandat att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige. Delegationen redovisar att 16 av EU:s medlemsstater i december 2009 hade en sådan institution. I betänkandet argumenteras mot att uppgifterna skulle läggas på någon annan myndighet som närmast ansetts kunna komma i fråga, d.v.s. Justitiekanslern (JK), Diskrimineringsombudsmannen (DO), Barnombudsmannen (BO), Skolinspektionen eller Forum för levande historia.

Förvaltningen anser det viktigt att Sverige har en nationell institution, men kan inte ta ställning till om det behövs en ny myndighet eller om det vore möjligt att kombinera DO:s uppdrag med ett utökat uppdrag om mänskliga rättigheter.

Bilaga

1. Sammanfattning av slutbetänkandet från Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige – Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter (SOU 2010:70)